

Köşetaşı:

	Eylem anlamı taşıdıkları halde kip ve kişi bildirmeyen; cümlede isim, sıfat ve zarf görevlerinde kullanılan kelimelere fiilimsi denir.		O zaman “bakmak, koşarak, açık, gören” gibi kelimeler fiilimsi midir?
	Evet, söylediğin kelimelerden biri hariç, diğerleri fiilimsidir.		Hangisi fiilimsi değil?

Bu konuşmaya göre Nazlı'nın Ali'ye cevabı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

A) bakmak
B) koşarak

C) açık
D) gören

Açıklamalı Çözüm:

Bilindiği üzere isim varlıkları karşılayan sözcüklerdir. Fiiller ise iş, oluş, hareket veya durum bildiren sözcüklerdir. Ayrıca fiiller kip ve kişi ekleri alarak dilek veya eylemin ne zaman ve kim tarafından yapıldığına dair bilgiler verir. Nazlı'nın yaptığı fiilimsi açıklamasına göre örnek amacıyla Ali'nin söylediği “bakmak, koşarak, açık, gören” sözcüklerini incelediğimizde “açık” sözcüğünün türemiş bir kelime, diğerlerinin ise fiilimsi olduğunu görürüz. **Ac – ık**

Fiil k. Fiilden isim y.e. → Türemiş sözcük

(Doğru cevap: C)

Fiilimsiler (Eylemsiler)

Değerli öğrenciler,
Gelin öncelikle isim ve fiil arasındaki farkları görerek isim ve fiilin ayırdına varalım. Ardından da vereceğimiz bilgilerle fiilimsi kavramı hakkında bir ön bilgiye sahip olalım.

İsim: Varlıkları karşılayan sözcüklere **isim** denir.

Not: Evrende gördüğümüz veya göremeyip de var olduklarına inandığımız tüm varlıkları karşılayan mutlaka bir sözcük veya söz grubu vardır. Evrende adı olmayan hiçbir varlık yoktur.

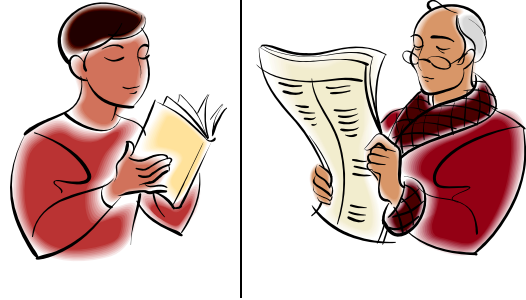
➤ Örneğin; elma, masa, bilgisayar, ev, pamuk, yüzük, okul, hava...

Fiil: İş, oluş, hareket veya durum bildiren sözcüklere **fiil** denir.

Not: Evrende var olan hemen her şey ya hareket veya bir halden başka bir hale geçerek başkalaşım halindedir. Şu halde mutlak olan bir şey var: Hiçbir şey durağan değildir. İşte biz iş, oluş, hareket veya durum bildirmekte bize yardımcı olan sözcüklere fiil(eylem) diyoruz.

➤ Örneğin; büyü-, git-, gör-, bak-, bin-, ak-, otur-, uyu- ...

❖ Şimdi bu farkı resimlerle görelim:

- **Hasan**, şiiri çok güzel **okudu**.
(İsim) (Fiil)
- Her gün düzenli olarak **gazete okurdu**.
(İsim) (Fiil)

- **Fiiller**, varlıkların gerçekleştirdiği eylemi karşılar.
- **İsimler** ise varlıkların kendilerini karşılar.

- **Fiillerin** sonuna mastar ekleri (-mak/-mek) getirilebilir. Fiil bu eklerle uyum sağlar.
- **İsimlerin** sonuna ise mastar ekleri konulamaz. İsimler bu eklerle uyum sağlayamaz.

✓ Koş(-mak) | Duvar(-mak) ✗
Fiil İsim

- **Fiiller** kip (haber ve dilek) ve kişi eklerini alır.
- **İsimler**, bu ekleri almaz.

Söyle - di - m
f.k. b.g.z. 1.t.ş.

Su - yor - um ✗
i.k. ş.z. 1.t.ş.

Fiilimsiler (Eylemsiler)

İş, oluş, hareket bildirmeleri yönüyle fiillere benzeyen ancak **cümlede bir yargı belirtmek yerine isim, sıfat veya zarf görevinde kullanılan** sözcüklere **fiilimsi** denir.

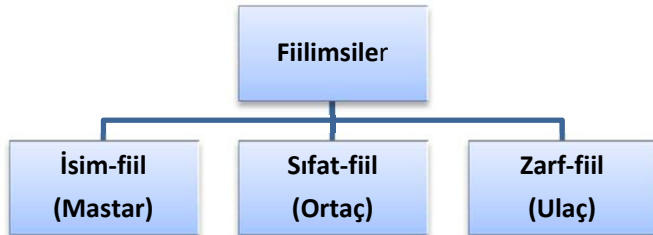
Fiil ile fiilimsinin farkını kavrayalım:

Koş- fiil tabanını ele alalım:

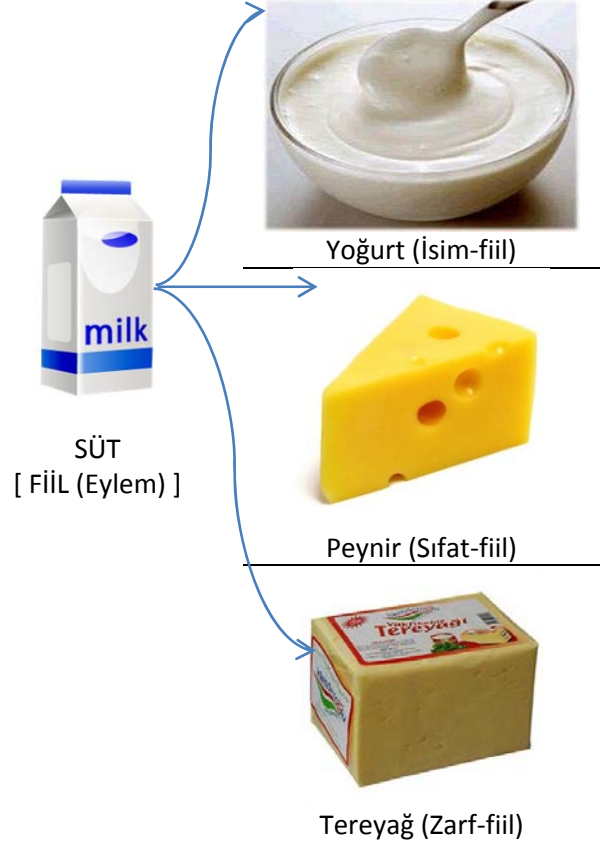

“Koştı, koşuyor, koşalım, koşacaktı...” gibi kullanımlarda **“Kim?”** sorusunun cevabı var ve fiilin belirttiği zaman veya dilek bellidir. Bu tür sözcükler fiildir.

“Koşmak, koşan, koşunca...” gibi kullanımlarda ise **“Kim?”** sorusunun cevabı ve eylemin kipi belli değildir. Bu tür sözcükler fiilimsidir. Fiilimsiler üçe ayrılır:

Fiilimsiler konusuyla ilgili bir örnekle konuyu biraz daha somutlaştıralım:

Süt; yoğurt, peynir ve tereyağın ham maddesidir. Yoğurt, peynir ve tereyağ süt olmadan olmaz. Sütün mayalanması sayesinde yoğurt, peynir veya tereyağ elde ederiz. Bu ürünlerin hammaddesi süt olmakla birlikte hiçbirisi tıpatıp süte benzemez. (Ama hammaddesi süttür.) Bunun gibi fiilimsilerin de hammaddesi fiillerdir. Fiillere getirilen bazı eklerle biz isim özelliği gösteren isim-fiiller, sıfat özelliği gösteren sıfat-fiiller ve zarf özelliği gösteren zarf-fiiller elde ederiz.

NOT: Neden fiilimsilere ihtiyaç duyarız?

Fiilimsiler olmasaydı cümlelerimiz kalabalık şehir trafiğinde sürekli duran arabalara benzerdi. Yani:

- ✓ **Annem pencereden dışarıya baktı. Dışarıda kar yağıyordu. Annem karın yağdığını gördü. Dışarı çıktı. Kollarını açtı. Yağan karı selamladı.**

Fiilimsilerle cümle kurmak boş bir yolda hızla gitmeye benzer. Hem de ara vermeden. Yani:

- ✓ **Annem pencereden dışarı bakıp karın yağdığını görünce dışarı çıkıp kollarını açarak yağan karı selamladı.**